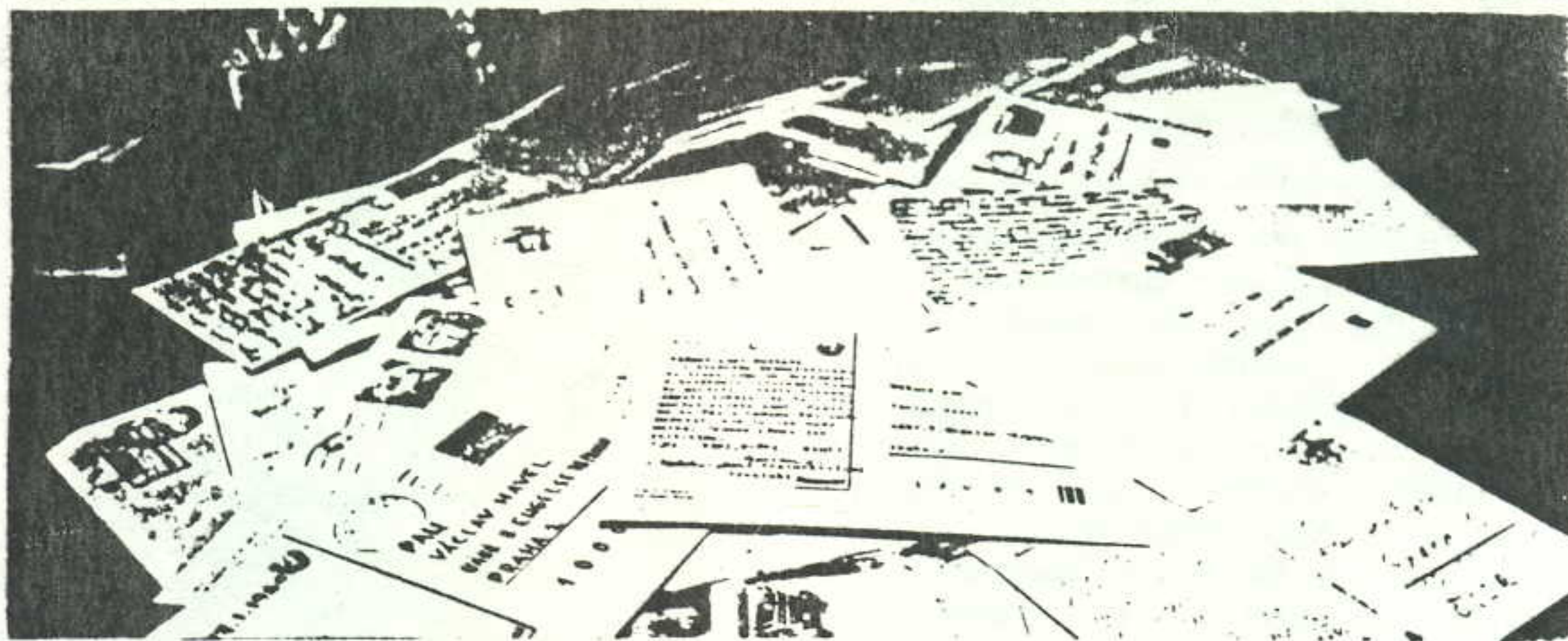

LIDOVÉ NOVINY

ROČ. 2. ČÍSLO 2

ÚNOR 1989

Americký dramatik Arthur Miller napsal dne 29. ledna 1989 v Roxbury ve státě Connecticut dole uvedené řádky výslovně určené pro pražský list Lidové noviny. Zatím vycházíme jen jako měsíčník. Vzhledem k akutnímu významu Millerových odstavců rozhodla se tedy redakce dát text k dispozici rozhlasovým stanicím a zpravodajským kancelářím dřív, než jej má možnost otisknout. Přidala též svůj titul článku.

ARTHUR MILLER :

Kde je budoucnost

Znovu uvěznili Václava Havla! Tahle zpráva mě trápí způsobem zcela ojedinělým. Mám z ní pocit, který se týká něčeho víc než jen Havlova souzení. Naději však neztrácím. Je mi už tolik let, že se pamatuji na ono nikým nezpochybňované ustálené vědomí, že Češi jsou v tomto světě našimi současníky a vyznávají velmi podobná pojetí budoucnosti a nové doby, pokroku a mravnosti.

Co bylo Československem, teď však nepoznávám. Kdo to tam vládne, že znovu a znovu vězní jednoho z nejnadanějších a nejčestnějších synů té země? Tento druh spravedlnosti znemožňuje mé mysli mít ji za spravedlnost a podle mého soudu je tomu stejně u devětadevadesáti procent lidí, jen co o této parodii spravedlnosti začnou uvažovat.

Shodou okolností jsem navštívil Prahu velmi brzy po sebezáhubě Jana Palacha, po tomto krajně složitém činu, který byl přisvědčením životu i výrazem beznaděje. Vzpomínám, jak se mne Češi ptali, zda tím podle mne vykonal něco užitečného nebo zda to bylo jen další marné gesto, dokonce snad výbuch sebezhlášení odsouzený zaniknout vně paměti na náš věk. Kdo pomyslel na Palachovo utrpení, nemohl tehdy upřít jeho činu vznešenost, ale jak mijela léta, aspoň já si začal myslet, že politická užitečnost není v něm to hlavní. Čím si mnohem důležitějším se stala zjevná opravdovost jeho individuální lidskosti, jak jí svou obětí dal výraz. Které jiné stvoření v tomto světě by si dokázalo svobodnou a spravedlivou budoucnost představit jako tak krásnou, že

je proč se pro ni sám zahubit? Obláček dýmu, který krátce plynul nad jeho kouzelným městem, je památkou mnohem pevnějším než co z kamene nebo z ocele a nezměřitelně trvalejším, protože člověk se narodil svobodný a svoboda je jeho rodným právem v životě i ve smrti.

Když nyní znovu zatkli Václava Havla a nadále pronásledují ostatní, kteří oddaně usilují o svobodu v Československu, prostě se tím pokoušejí přivolat zpět onen dým, který Palach rozevlál po obloze. Nedokáží to. Atomy toho rychle míjejícího stínu se vmísily do vzduchu, který všichni dýcháme, jsou uloženy ve sněhu hor a odvolat je nelze, ne, už nikdy.

A tak mé zoufalství sahá nad útrapy Václava Havla; stoupá vzhůru z faktu, jak mnoho promarní jeho hloupě zpychlým zatčením a tupým opakováním něčeho, co jim nikdy nepomůže. Jeho vězňové chytají dým a vrhají síť po obloze. Svět ví, že budoucnost je v Havlově cele a kolem ní minulost.

INICIATIVA KULTURNÍCH PRACOVNÍKŮ

16. ledna 1989 byl na Václavském náměstí zatčen Václav Havel a další účastníci pietního aktu za Jana Palacha. Nás, kteří Václava Havla známe jako vynikajícího dramatika a čestného člověka, znepokojuje a uráží, jak nepravdivě sdělovací prostředky o této události referují. Jako kulturní pracovníci jsme přesvědčeni, že existující společenské problémy nelze zastírat ani řešit ostouzením, zatýkáním a násilím. Žádáme proto, aby československé úřady přistoupily na dialog, jehož užitečnost sami zdůrazňují. Předpokladem takového dialogu ovšem je propuštění Václava Havla i všech neprávem zadržovaných a pravdivé informování veřejnosti.

NECHÁPAVOST

Oficiální tisk píše většinou nevěcně, proto se na něj neodvoláváme rádi. Tentokrát je nutné věc objasnit. Setkali se funkcionáři KSČ města Prahy s těmi, jež RP z 3. 2. 1989 nazvalo "představiteli pražské kulturní fronty". Mluvil tam i J. Čejka, šéfredaktor Tvorby. Hlavně o iniciativě kulturních pracovníků. Přitom vynechal, proč iniciativa vznikla a co žádá. Řekl jen: "Většina z nás ví, že se podepsalo 692 osob. Svobodná Evropa uváděla některá jména, o jiných pomlčela." Za prvé: text protestu kulturních pracovníků proti věznění Václava Havla a dalších a proti násilí místo dialogu sdělil s mnoha jmény podepsaných i Hlas Ameriky a BBC. Za druhé: Čejka ve chvíli, kdy autoritářské násilí proti své vůli kulturní pracovníky sjednotilo, trvá na rozdělení. Říká: "V jednom seznamu - samostatně vloženém, aby další podpisující o něm nic nevěděli - jsou například známá jména z roku 1968. Třeba Milan Jungmann, Sergej Machonin a další." Čím se ti dva z kultury vyloučili? Svou kulturnost za tvrdých podmínek naopak prokázali, žijí-li v československém povědomí i po dvaceti letech útlaku natolik, aby Čejka v čele Tvorby a RP měli za účelné je zmiňovat. Pokud jde o listy s podpisy, zaslané předsedovi vlády a ČTK, Čejka je zjevně viděl. Ví tedy, jak trapné je tvrdit, že se s nimi manipulovalo, aby jeden signatář nevěděl o druhém. Nejspíš přeslechl, co M. Štěpán, člen předsednictva ÚV KSČ a vedoucí tajemník MV KSČ v Praze, řekl v úvodu setkání: "Jak už řekl Karel Čapek - noví lidé jsou ti, kteří stačí na nové úkoly." Též si přál "oživit zájem lidí o dění tak, aby nebyli neteční, v zajetí majetku a egoismu". Čejka zbavený netečnosti by si snadno představil, jak a proč původních 692 lidí onen text, v RP i v Tvorbě zatajený, podepsalo. Podnes podpisů přibývá.

-r-

Podpisy najdete na str. 21 - 22